

KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 2.5.2012 r.
COM(2012) 196 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Europejska strategia na rzecz lepszego internetu dla dzieci

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Europejska strategia na rzecz lepszego internetu dla dzieci

Jak podkreślono w Agendzie UE na rzecz praw dziecka¹ długoterminowe skutki braku dostatecznych inwestycji w polityki mające wpływ na dzieci² mogą odcisnąć głębokie piętno na naszym społeczeństwie. Celem Europejskiej agendy cyfrowej³ jest umożliwienie każdemu Europejczykowi korzystania z mediów cyfrowych; jednak dzieci jako użytkownicy internetu mają szczególne potrzeby, a ponadto są w tym środowisku szczególnie podatne na zagrożenia. Należy więc w odpowiedni sposób odpowiedzieć na te potrzeby i zagrożenia, tak aby internet stał się miejscem oferującym dzieciom nowe możliwości dostępu do wiedzy, komunikacji, rozwijania umiejętności, a także zwiększającym perspektywy zawodowe i szanse na rynku pracy⁴.

Dzieci w coraz większym stopniu i w coraz młodszym wieku mają do czynienia z internetem, za pośrednictwem coraz szerszej palety urządzeń. Konieczne jest zatem opracowanie odpowiedniej strategii, która obejmie ich potrzeby. Należy opracować nowe treści i usługi wyższej jakości, przeznaczone dla dzieci. Należy zagwarantować dzieciom bezpieczeństwo w środowisku *online*. Z drugiej strony, jak dowodzą badania, powszechniejsze i bardziej optymalne korzystanie z internetu przez dzieci, otwiera drzwi dla szybkiego rozwoju przedsiębiorczości w zakresie innowacyjnych treści i usług w środowisku *online*. Biorąc pod uwagę zasięg rynku wewnętrznego, europejskie przedsiębiorstwa znajdują się w dobrej pozycji, umożliwiającą skorzystanie z tych szans na rozwój gospodarczy i tworzenie nowych miejsc pracy.

Jak podkreślono w konkluzjach Rady z dnia 28 listopada 2011 r. w sprawie ochrony dzieci w świecie cyfrowym, dla zapewnienia dzieciom bezpieczniejszego internetu konieczne jest połączenie różnych kierunków polityki. Działania opracowywane są na szczeblu krajowym, europejskim oraz sektorowym. Powinny one zostać włączone do strategii obejmującej swoim zasięgiem całą UE, w której opracowane zostaną podstawowe wymogi i która zapobiegnie rozdrobnieniu. Potencjalnym rozwiązaniem w dalszym ciągu pozostaje wprowadzenie regulacji, jednak tam, gdzie jest to możliwe, należy tego unikać na rzecz bardziej elastycznych narzędzi samoregulacji, a także na rzecz edukacji i umacniania praw.

Strategia skupia się wokół czterech głównych i wzajemnie się uzupełniających „filarów”. Te filary to (1) stymulowanie umieszczania w internecie treści wysokiej jakości, które kierowane są do młodych ludzi; (2) zwiększanie świadomości i umacnianie praw; (3) tworzenie w internecie bezpiecznego środowiska dla dzieci; oraz (4) zwalczanie niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych oraz wykorzystywania seksualnego dzieci. W strategii zaproponowano szereg działań, które powinny zostać podjęte przez Komisję, państwa członkowskie oraz cały łańcuch tworzenia wartości w obrębie przemysłu.

¹ COM(2011) 60 wersja ostateczna.

² W tym kontekście pojęcie dziecka odnosi się do każdej osoby poniżej 18 lat, w myśl definicji zawartej w Konwencji NZ o prawach dziecka.

³ COM(2010) 245 wersja ostateczna/2.

⁴ Kluczowe priorytety strategii unijnej dotyczącej umiejętności cyfrowych, COM(2007)496 – „E-umiejętności na XXI wiek”.

1. DLACZEGO WŁAŚNIE TERAZ POTRZEBNA JEST STRATEGIA EUROPEJSKA?

1.1. Nowe szanse dla dzieci oraz dla rozwoju przedsiębiorczości

Internet nie został wprawdzie stworzony z myślą o dzieciach, jednak zgodnie z informacjami rodziców aż 75 proc. dzieci w Europie w wieku od 6 do 17 lat korzysta z internetu⁵. Dzieci w wieku 15 i 16 lat podają, że po raz pierwszy skorzystały z internetu w wieku 11 lat. Dla porównania – dzieci 9- i 10-letnie podają, że zaczęły korzystać z internetu średnio w wieku 7 lat. Aż 33 proc. korzystających z internetu dzieci w wieku od 9 do 16 lat przyznaje, że wchodzi do sieci za pośrednictwem telefonu komórkowego lub innego urządzenia typu *handheld*⁶.

Dzieci w odróżnieniu od innych użytkowników sieci mają szczególne potrzeby i są szczególnie podatne na zagrożenia, co należy odpowiednio wziąć pod uwagę. Internet oraz technologie informacyjno-komunikacyjne oferują dzieciom szereg możliwości zabawy, nauki, pozwalają na rozwijanie innowacyjności i kreatywności, umożliwiają komunikację, wyrażanie swoich opinii, współpracę i zaangażowanie w życie społeczeństwa; z ich pomocą dzieci stają się bardziej świadome otaczającego świata, rozwijają istotne umiejętności, korzystają ze swoich praw⁷. Jednak dzieci należy również chronić.

Zwrócenie uwagi na potrzeby dzieci otwiera szereg możliwości gospodarczych. Prognozuje się, że światowy rynek treści cyfrowych przekroczy w 2012 r. kwotę 113 mld EUR⁸. Wartość rynku mobilnych aplikacji osiągnęła poziom 5 mld EUR; zakłada się, że do 2015 r. wartość tego rynku wzrośnie do 27 mld EUR, przy czym główną siłą napędową są gry – na całym świecie aplikacje te mają ponad 5 mld abonentów. Przewiduje się, że światowy rynek gier wideo osiągnie wartość sprzedaży ponad 62 mld euro⁹. Z uwagi na rozpowszechnianie tabletów, smartfonów oraz laptopów, bardzo często używanych przez dzieci, istotny staje się potencjalny rynek kreatywnych i edukacyjnych interaktywnych treści internetowych. Internetowe i mobilne aplikacje oraz gry oferują bezprecedensowe szanse dla rozwoju przedsiębiorczości, przede wszystkim małym i średnim przedsiębiorstwom oraz twórcom, pozwalają bowiem na bezpośredni kontakt z potencjalnymi użytkownikami/klientami. Także dzieci mogłyby stawać się twórcami w środowisku internetowym i rozpoczynać działalność gospodarczą.

⁵ Badanie Flash Eurobarometr z 2008 r.

⁶ Źródło: Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A., & Ólafsson, K.: *Risks and safety on the internet: The perspective of European children. Full findings*. (2011 r.), sprawozdanie powstało w ramach projektu EUKidsOnline II

⁷ Jak podano w Agendzie UE na rzecz praw dziecka (COM (2011) 60 wersja ostateczna), obejmuje to ogólne zasady, których celem jest zapewnienie przykładowego charakteru działań UE w kontekście poszanowania Karty praw podstawowych oraz Konwencji NZ o prawach dziecka. Częścią Agendy UE na rzecz praw dziecka jest uruchomiony przez Komisję internetowy Kącik dla dzieci (<http://europa.eu/kids-corner/>); Komisja uruchomiła również europejską stronę internetową poświęconą prawom dziecka (<http://ec.europa.eu/0-18/>)

⁸ http://www.tavess.com/DigitalContentDelivery_June11.php pobrane dnia 20.3.2012 r. Wszystkie liczby wyrażone w dolarach przeliczono na euro według wartości na dzień 20 marca 2012 r.

⁹ The Economist, wydanie *online*, pobrano w dniu 20 marca 2012 r. Wszystkie liczby wyrażone w dolarach przeliczono na euro według kursu na dzień 20 marca 2012 r.; <http://www.economist.com/node/21541164?frsc=dg%7Cb>

1.2. Aktualne luki i problemy

1.2.1. Rozdrobnienie rynku

Sprawozdanie Komisji¹⁰ w sprawie wdrażania istniejących zaleceń dotyczących bezpieczeństwa dzieci dowodzi, że państwa podejmują coraz większe wysiłki, by zmierzyć się z wyzwaniami związanymi z rozwojem cyfrowym; podejmowane działania są jednak niewystarczające. W państwach członkowskich realizowane są różne strategie polityczne - czy to za pośrednictwem środków regulacji czy też samoregulacji – w odniesieniu do klasyfikacji treści oraz zgłaszania treści szkodliwych i nielegalnych.

W Wielkiej Brytanii dostawcy usług internetowych przyjęli kodeks postępowania¹¹, który promuje „aktywny wybór”¹²; wykonanie kodeksu pozostawia się do decyzji poszczególnych dostawców; we Francji dostawcy usług internetowych muszą udostępniać bezpłatne oprogramowanie umożliwiające kontrolę rodzicielską; w Niemczech certyfikowane „oprogramowanie służące ochronie młodzieży” może być wykorzystywane w celu uniemożliwiania dzieciom przeglądania stron zawierających szkodliwe treści. W innych państwach takie przepisy nie istnieją.

Niemcy wdrażają ponadto ramy o charakterze samoregulacji, które pozwalają dostawcom na klasyfikowanie różnych rodzajów treści internetowych takich jak wideo, strony internetowe lub gry *online*. W Zjednoczonym Królestwie jedno z zaleceń zawartych w sprawozdaniu Bailey'ego¹³ mówiło o tym, by klasyfikować wideoklipy muzyczne według wieku odbiorcy. W innych państwach nie obowiązują przepisy, które klasyfikowałyby treści *online*.

W Finlandii oraz Belgii zostały opracowane kodeksy postępowania, w pierwszym rzędzie dla mediów społecznościowych, zaś w drugim rzędzie dla szerokiej grupy dostawców.

W państwach takich jak Zjednoczone Królestwo, Hiszpania, Włochy lub Republika Czeska wdrażane są różne mechanizmy zgłaszania szkodliwych i nielegalnych treści; proces ten wspierają różne zainteresowane podmioty, między innymi policja, organizacje pozarządowe oraz podmioty branżowe.

Powyższe środki mogą mieć wprawdzie pozytywne oddziaływanie na rynki krajowe oraz na użytkowników, jednak równocześnie mogą one powodować głębsze rozdrobnienie rynku i zwiększać bariery, zwłaszcza dla dostawców europejskich (w tym MŚP), którzy nie będą dysponować zasobami pozwalającymi na sprostanie różnym systemom politycznym w różnych krajach i którzy nie będą tym samym mogli odnosić korzyści z funkcjonowania jednolitego rynku cyfrowego. Jednocześnie oczywiste jest, że nie wszystkie dzieci w Europie mają w środowisku *online* te same prawa oraz te same możliwości ochrony.

¹⁰ Ochrona dzieci w świecie cyfrowym COM (2011) 556 wersja ostateczna.

¹¹ Kodeks postępowania dotyczący kontroli rodzicielskich został podpisany przez BT, Talk Talk, Virgin Media oraz Sky;
http://www.productsandservices.bt.com/consumer/assets/downloads/BT_TalkTalk_Sky_Virgin_Code_of_Practice_28_Oct.pdf

¹² Oznacza to, że w momencie sprzedaży sprzedawca pyta klienta, czy chciałby otrzymać narzędzie kontroli rodzicielskiej i oferuje mu je bezpłatnie.

¹³ <http://www.education.gov.uk/inthenews/inthenews/a0077662/bailey-review-of-the-commercialisation-and-sexualisation-of-childhood-final-report-published>

1.2.2. Niezdolność rynku do zapewnienia w całej Europie środków ochrony i treści wysokiej jakości

Dzieci ciągle jeszcze nie są postrzegane jako odbiorcy, w których warto zainwestować. Instalowanie w urządzeniach narzędzi służących ich ochronie, które umożliwiają zarządzanie aktywnością dzieci *online* w bezpieczny i odpowiedzialny sposób (np. narzędzi kontroli rodzicielskich) lub oferowanie takich narzędzi w zakresie usług wciąż postrzegane jest jako dodatkowy koszt; przedsiębiorstwa są tym bardziej niechętne opracowywaniu i wdrażaniu takich narzędzi, im mniej są przekonane, że rozmiar rynku uzasadnia tego rodzaju inwestycje.

Analizy porównawcze kontroli rodzicielskich¹⁴ pokazują, że większość narzędzi jest skuteczna jedynie w języku angielskim. Nowe urządzenia wiążą się z dalszymi problemami: niewiele jest narzędzi, które byłyby odpowiednie dla konsoli do gier, tabletów oraz telefonów komórkowych – urządzeń, z których dzieci w coraz większym stopniu korzystają, by przeglądać strony internetowe; nie ma również rozwiązań dla użytkowników, którzy zapewniają sobie dostęp do treści wyświetlanych w telefonach komórkowych lub tabletach z wykorzystaniem aplikacji, nie zaś wyszukiwarek.

Jednocześnie treści wysokiej jakości nie są dostępne w stopniu wystarczającym. Jak wynika z ogólnoeuropejskiego badania¹⁵ jedynie 32 proc. dzieci w wieku 9-12 lat uważa, że w internecie jest dostatecznie dużo „dobrych rzeczy dla dzieci” w ich wieku¹⁶.

W sektorach takich jak sektor aplikacji stosuje się systemy klasyfikacji treści, które nie były opracowywane z myślą o europejskim rynku i europejskich użytkownikach.

1.2.3. Zarządzanie ryzykiem w celu zwiększenia zaufania do usług i do treści

Badania pokazały, że ranking doświadczanych zagrożeń w Europie jest we wszystkich państwach stosunkowo zbliżony – mimo znacznych odchyleń między poszczególnymi krajami¹⁷. W badaniu z 2010 r. czworo z dziesięciorga dzieci w Europie przyznało, iż miało do czynienia z jednym z następujących zagrożeń: z komunikacją *online* z osobą, której nigdy nie spotkały osobiście; z narażaniem na treści wygenerowane przez użytkownika, promujące anoreksję, samookaleczanie się, zażywanie narkotyków lub samobójstwa; z narażaniem na oglądanie zdjęć o treściach seksualnych oraz nadużywaniem danych osobowych; ze spotkaniem poznanych w internecie osób w świecie rzeczywistym; z cyberprzemocą¹⁸. Pojawiają się nowe wzory zachowań, takie jak rozpowszechnianie filmów zarejestrowanych za pomocą kamer wbudowanych w telefonach komórkowych, które prezentują ataki z

¹⁴ Komisja finansuje badanie SIP Bench, w ramach którego eksperci oceniają produkty, narzędzia i usługi, które pozwalają użytkownikom na kontrolę dostępu dzieci do nieestosownych treści w internecie.

¹⁵ Zob. przypis nr 6.

¹⁶ W 2011 r. Komisja przeprowadziła wraz z centrami bezpiecznego internetu w Belgii, Republice Czeskiej, Francji, Niemczech, Grecji, na Węgrzech, w Islandii, we Włoszech, na Łotwie, w Niderlandach, Polsce, Portugalii, na Słowenii oraz w Hiszpanii ogólnoeuropejski konkurs na publikowane w internecie i przeznaczone dla dzieci treści wysokiej jakości. Konkurs obejmował dwie kategorie: treści, których autorami są dorośli, oraz treści, których autorami są osoby nastoletnie i które przeznaczone są dla dzieci młodszych. Treści autorstwa dorosłych dostarczone w ramach konkursu były w poszczególnych państwach uczestniczących w konkursie bardzo niejednolite – ich ilość sięgała od 3 z Portugalii, 6 z Włoch, 7 ze Słowenii, do 84 z Polski, 92 z Niemiec i 200 z Holandii.

¹⁷ Źródło: Livingstone, S., & Haddon, L.: *EU Kids Online Final Report* (2009 r.), sprawozdanie powstało w ramach projektu EUKidsOnline I.

¹⁸ Źródło: O'Neill, B., Livingstone, S., & McLaughlin, S: *Final recommendations for policy, methodology and research* (2011 r.), dokument powstał w ramach projektu EUKidsOnline II.

użyciem przemocy dokonywane przez dzieci na innych dzieciach¹⁹ lub przesyłanie/otrzymywanie zdjęć i wiadomości o treściach seksualnych do/od rówieśników²⁰.

Coraz popularniejsze są nowe usługi, które mają potencjalne oddziaływanie na sferę prywatną, takie jak geolokalizacja. Ze środowiska *online* korzystają również reklamy, natomiast dzieci nie dysponują rozwiniętymi umiejętnościami krytycznego oceniania reklam²¹.

Ponadto internet coraz częściej wykorzystywany jest do rekrutowania ofiar handlu ludźmi, a także reklamowania odpowiednich usług, również z uwzględnieniem dzieci²². Internet to środowisko, w którym łatwo jest rozpowszechniać materiały prezentujące znęcanie się nad dziećmi. Nie jest to bezpośrednio powiązane z korzystaniem z internetu przez dzieci, jednak jest to problem mający wpływ na dzieci, które są w tym przypadku ofiarami. Jak podaje organizacja Internet Watch Foundation, ponad 40 proc. adresów URL, w przypadku których poświadczono powiązanie z niegodziwym traktowaniem dzieci w celach seksualnych, ma lokalizację w Europie oraz Rosji (według miejsca pochodzenia dostawcy usług hostingowych). Zdjęcia prezentujące niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych są dziś rozpowszechniane w środowisku *online* również za pośrednictwem innych kanałów niż tylko strony internetowe (np. za pośrednictwem sieci P2P (ang. *peer-to-peer network*). Biorąc pod uwagę charakter internetu, dla którego granice nie istnieją, a także fakt, iż zdjęcia przedstawiające wykorzystywanie dzieci są nielegalne w całej Europie, działania w tym obszarze powinny być podejmowane na szczeblu europejskim.

1.2.4. Brak umiejętności

Oczekuje się, że jeszcze przed upływem 2015 r. aż 90 proc. stanowisk pracy we wszystkich sektorach będzie wymagało umiejętności informatycznych, jednak jedynie 25 proc. młodych ludzi w całej Europie podaje, że ma „wysoki” poziom podstawowych umiejętności internetowych (takich jak korzystanie z internetu w celu wykonywania rozmów telefonicznych, tworzenie stron internetowych, wymiany plików P2P)²³. Badania pokazują, że wśród europejskich dzieci istnieje duży deficyt umiejętności cyfrowych, mimo powszechnego mniemania, że są one przedstawicielami generacji epoki cyfrowej. Na przykład w Europie 38 proc. korzystających z internetu dzieci w wieku 9-12 lat przyznaje, że posiada swój profil osobisty w serwisie społecznościowym. Jednak jedynie 56 proc. dzieci w wieku 11-12 lat podaje, że wie, w jaki sposób zmienić ustawienia dotyczące prywatności²⁴. Badania pokazały ponadto, że zakres umiejętności cyfrowych i aktywności w internecie są ze sobą powiązane²⁵. A zatem rozwijanie umiejętności związanych z bezpieczeństwem może zachęcać do rozwijania innych umiejętności związanych z innym rodzajem aktywności.

¹⁹ Powszechnie znane jako *happy slapping*.

²⁰ Powszechnie znane jako *sexting*.

²¹ OECD (2011 r.) *The protection of children online: Risks faced by children online and policies to protect them*, OECD Digital Economy Papers, nr 179, OECD Publishing.

²² Zobacz sprawozdanie Europolu *Organised Crime Threat Assessment* z 2011 r. oraz badania przeprowadzone przez Radę Europy, dotyczące wykorzystywania internetu do rekrutacji ofiar handlu ludźmi, 2007 r.

²³ Zestawienie faktów dotyczących umiejętności cyfrowych: http://eskills-week.ec.europa.eu/c/document_library/get_file?uuid=6f0a6d8e-49e7-42ac-8f2b-f5adba460afc&groupId=10136

²⁴ Źródło: Livingstone, S., Ólafsson, K. & Staksrud, E.: *Social Networking, Age and Privacy* (2011 r.) (praca powstała w ramach projektu EUKidsOnline II).

²⁵ Zob. przypis nr 6.

2. NOWY EKOSYSTEM: EUROPEJSKA STRATEGIA NA RZECZ LEPSZEGO INTERNETU DLA DZIECI

W ciągu minionych lat na szczeblu europejskim opracowano szereg różnych strategii politycznych, których celem jest wspieranie dzieci. Często jednak były one dość szczegółowe, na przykład skupiały się na kanałach medialnych²⁶ lub platformach technologicznych²⁷ i nie zostały powiązane w obrębie spójnych ram. W ramach realizowanych w obrębie UE strategii politycznych do tej pory nie uznano w dostatecznym stopniu faktu, że dzieci stanowią szczególną grupę użytkowników internetu, i że wymagają nowego ekosystemu, który wspierałby ich potrzeby. Europie potrzebna jest strategia, która zapobiegnie rozdrobnieniu rynku i stworzy bezpieczniejsze, wzbogacające środowisko *online* dla wszystkich dzieci w UE.

Proponuje się połączyć szereg instrumentów opartych o ustawodawstwo, środki samoregulacji oraz wsparcie finansowe. Środki legislacyjne nie będą wykluczone, jednak preferowane będą środki samoregulacji, które w dalszym ciągu stanowią najbardziej elastyczne ramy umożliwiające osiągnięcie wymiernych rezultatów w tym obszarze. Musi być to jednak proces dynamiczny, który reaguje na nowe wyzwania, takie jak koncentracja technologiczna²⁸, i który dostarcza odpowiednich mechanizmów umożliwiających dokonywanie analiz i niezależne monitorowanie. Komisja sfinansuje ponadto działania w ramach strategii, dokonując tego za pośrednictwem programu Bezpieczniejszy Internet²⁹ (w

²⁶ Dyrektywa 2010/13/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych); zalecenie 98/560/WE Rady z dnia 24 września 1998 r. w sprawie rozwoju konkurencyjności europejskiego przemysłu audiowizualnego i informacyjnego w drodze promowania krajowych ram, zmierzającego do osiągnięcia porównywalnego i skutecznego poziomu ochrony osób małoletnich i godności ludzkiej; zalecenie 2006/952/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie ochrony małoletnich, godności ludzkiej oraz prawa do odpowiedzi w odniesieniu do konkurencyjności europejskiego przemysłu audiowizualnego oraz internetowych usług informacyjnych.

²⁷ Europejskie porozumienie na rzecz bezpiecznego korzystania z telefonów komórkowych przez dzieci i młodzież, podpisane przez operatorów sieci komórkowych dowodzi ich zaangażowania w udostępnianie mechanizmów kontroli dostępu, zwiększenia świadomości oraz promowania edukacji, wdrażania klasyfikacji treści komercyjnych oraz zwalczania nielegalnych treści dostępnych w produktach obsługiwanych za pomocą mobilnych sieci lub w internecie; bezpieczniejsze zasady portali społecznościowych dla UE, podpisane przez dostawców usług portali społecznościowych, zobowiązują ich do upowszechniania informacji dotyczących edukacji o bezpieczeństwie, gwarantowania usług odpowiednich do wieku, zwiększania praw użytkowników za pośrednictwem narzędzi i technologii, zapewniania łatwych w użyciu mechanizmów zgłaszania, reakcji na informacje o nielegalnych treściach lub zachowaniu, umożliwiania bezpiecznego podejścia do informacji osobowych i prywatności oraz zachęcania do jego stosowania, do oceniania sposobów weryfikacji nielegalnych bądź zakazanych treści i zachowań; PEGI to ogólnoeuropejskie porozumienie dotyczące klasyfikowania gier komputerowych i gier wideo, obejmujące 30 państw europejskich.

²⁸ Środki samoregulacji będą początkowo opierać się na „koalicji na rzecz uczynienia internetu lepszym miejscem dla dzieci”, w której zawiązaniu pośredniczyła Komisja. Koalicja ma wsparcie większości przedsiębiorstw prowadzących działalność we wszystkich sektorach przemysłu w Europie, które wniosły swój wkład w prace na rzecz wdrożenia pięciu konkretnych działań do końca grudnia 2012 r.

²⁹ Decyzja nr 1351/2008/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego wspólnotowego programu ochrony dzieci korzystających z Internetu oraz innych technologii komunikacyjnych.

latach 2009-2013) oraz za pośrednictwem instrumentu „Łącząc Europę”³⁰ i programu „Horyzont 2020” (począwszy od 2014 r.)³¹.

2.1. Publikowane online treści wysokiej jakości przeznaczone dla dzieci i młodzieży

Stymulowanie procesu tworzenia treści *online* wysokiej jakości przeznaczonych dla dzieci i młodzieży przynosi im korzyści, sprzyjając także rozwojowi jednolitego rynku cyfrowego. Strategia ta obejmuje dwa kierunki działań, które wyraźnie się zazębiają i które mogą przynieść oczekiwane wyniki wówczas, gdy będą realizowane jednocześnie.

2.1.1. Stymulowanie procesu tworzenia kreatywnych i edukacyjnych treści internetowych przeznaczonych dla dzieci

Małym dzieciom potrzebne są „internetowe place zabaw”, na których mogą zarówno bawić się, jak i uczyć; osoby nastoletnie mogą odnieść korzyści dzięki kreatywnym i edukacyjnym grom, które stymulują ich wyobraźnię i wspierają pozytywne korzystanie z internetu. Jednocześnie nowoczesne technologie stosowane będą w coraz większym stopniu w szkolnych klasach oraz w odniesieniu do wszystkich grup wiekowych. Interaktywne uczenie się z wykorzystaniem technologii może pobudzać kreatywność oraz krytyczne myślenie. Dla ułatwienia tego, o czym mowa powyżej, niezbędne jest stymulowanie tworzenia treści, które będą zarówno wspierać rozwój dziecka, jak i europejski jednolity rynek cyfrowy. Niektóre państwa członkowskie, takie jak Niemcy, uruchomiły inicjatywy zmierzające do stymulowania tworzenia i widzialności przeznaczonych dla dzieci treści wysokiej jakości, które spełniają określone kryteria lub normy.

2.1.2. Promowanie pozytywnych doświadczeń internetowych wśród małych dzieci

Większość młodych ludzi cały czas jeszcze raczej „konsumuje” w internecie niż tworzy. Celem jest zachęcenie do kreatywności i pozytywnego korzystania z internetu; dzięki temu młodzi ludzie będą mogli rozwijać swoje umiejętności cyfrowe, a także zyskają możliwość rozwijania i kształtowania swojego świata w bezpieczny, kreatywny sposób, tworzenia społeczności oraz aktywnego uczestniczenia w życiu społeczeństwa. Może to również zaowocować innowacjami technologicznymi i nowymi przedsiębiorstwami, które wniosą swój wkład w rozwój jednolitego rynku cyfrowego.

Komisja będzie:

- udzielać wsparcia interoperacyjnym platformom udostępniającym narzędzia, które zapewniają dostęp do treści odpowiednich dla wieku (takich jak „białe listy”³² lub

³⁰ Instrument „Łącząc Europę” został ustanowiony w oparciu o wieloletnie ramy finansowe — Budżet z perspektywy „Europy 2020”, COM(2011) 500, część I i II; Wniosek rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego instrument „Łącząc Europę”, COM(2011) 665 — bez uszczerbku dla ostatecznej decyzji oraz ostatecznych kwot przyznanych w ramach wniosku ustanawiającego instrument „Łącząc Europę” oraz wieloletnie ramy finansowe dla UE, z uwzględnieniem szerszego kontekstu politycznego strategii „Europa 2020”.

³¹ Program ramowy UE w zakresie badań naukowych i innowacji, bez uszczerbku dla ostatecznej decyzji i ostatecznych kwot przeznaczonych na realizację wniosku w sprawie „Horyzont 2020” oraz wieloletnich ram finansowych UE, z uwzględnieniem szerszego kontekstu politycznego strategii „Europa 2020”.

³² W tym kontekście pojęcie to odnosi się do zweryfikowanej listy stron internetowych oferujących w sieci treści wysokiej jakości przeznaczone dla młodzieży. Takie listy były tworzone i zarządzane przez specjalistów w tym obszarze (podmioty publiczne lub prywatne) w oparciu o propozycje przekazywane

przeszukiwarki przyjazne dziecku), mając jednocześnie na uwadze kwestie nieustannej kontroli jakości;

- stymulować innowacje dotyczące kreatywnych treści przeznaczonych dla dzieci i tworzonych przez dzieci, wspierając projekty i inicjatywy takie jak konkurs na najlepsze treści *online* przeznaczone dla dzieci.

Branża powinna:

- opracować i oferować dzieciom ukierunkowane, interaktywne treści wysokiej jakości, a także narzędzia przyjazne dla użytkowników, które pobudzają kreatywność dzieci i pomagają im się uczyć;
- wspierać finansowo i za pomocą środków technicznych podejmowane w tym obszarze inicjatywy, których autorami są dzieci, szkoły lub organizacje pozarządowe.

Państwa członkowskie powinny:

- podobnie jak Komisja – wspierać i aktywnie promować inicjatywy ukierunkowane na tworzenie internetowych treści wysokiej jakości, które przeznaczone są dla dzieci;
- koordynować między sobą podejmowane w tym obszarze działania, przy wsparciu Komisji, a także wdrażać normy obowiązujące w odniesieniu do jakości internetowych treści przeznaczonych dla dzieci³³.

2.2. Poglębianie świadomości i umacnianie praw

Dzieci, ich rodzice, opiekunowie i nauczyciele powinni być świadomi zagrożeń, na jakie dzieci mogą być narażone w środowisku *online*, a także tego, z pomocą jakich narzędzi i strategii można uzyskać ochronę lub radzić sobie z takimi zagrożeniami. Dzieci powinny rozwijać umiejętność krytycznego myślenia oraz umiejętności cyfrowe i umiejętności korzystania z mediów, aby móc aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa. Dzieciom potrzebny jest dostęp do narzędzi odpowiednio dostosowanych do ich wieku oraz wskazówki, jak z nich korzystać. Narzędzia takie pomagałyby dzieciom bezpiecznie i odpowiedzialnie działać w środowisku *online*. Główny nacisk kampanii informacyjnych i umacniających prawa powinien zostać położony na rozwijanie wśród dzieci zdolności do samoochrony oraz odpowiedzialności za samych siebie w środowisku *online*.

2.2.1. Umiejętności cyfrowe i umiejętność korzystania z mediów³⁴; wprowadzanie nauczania o bezpieczeństwie w internecie do szkół

Dla dzieci korzystających z internetu kluczowe znaczenie mają umiejętności cyfrowe oraz umiejętności korzystania z mediów. W związku z tym, że dzieci rozpoczynają korzystanie z

przez użytkowników lub bezpośrednie zgłoszenia przedsiębiorstw, które chciałyby umieścić swoje strony na takich listach, zob. niemiecka inicjatywa *fragfinn*.

³³ Zestawienie wytycznych dotyczących redagowania i udostępniania w internecie treści przeznaczonych dla dzieci i młodych ludzi powstało w 2010 r. w ramach programu „Bezpieczniejszy Internet”.

http://ec.europa.eu/information_society/activities/sip/docs/competition/final_draft.pdf

³⁴ Komisja określiła Europejskie podejście do umiejętności korzystania z mediów w środowisku cyfrowym w swoim komunikacie do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów zatytułowanym „Europejskie podejście do umiejętności korzystania z mediów w środowisku cyfrowym”, COM(2007) 833 oraz w swoim zaleceniu z dnia 20 sierpnia 2009 r. w sprawie umiejętności korzystania z mediów w środowisku cyfrowym w celu stworzenia bardziej konkurencyjnego sektora audiowizualnego i treści cyfrowych oraz stworzenia integracyjnego społeczeństwa opartego na wiedzy, C(2009) 6464.

internetu w bardzo młodym wieku, niezbędne jest rozpoczęcie edukacji w zakresie bezpieczeństwa w internecie w bardzo wczesnym dzieciństwie; konieczne jest przy tym dostosowywanie strategii wdrożenia do różnych potrzeb młodszych dzieci oraz nastolatków, jak również różnego stopnia ich niezależności. Miejsce, w którym można dotrzeć do większości dzieci, niezależnie od ich wieku, dochodów w rodzinie lub otoczenia, jak również do innych kluczowych odbiorców wiadomości dotyczących bezpieczeństwa w internecie, takich jak nauczyciele i (pośrednio) rodzice, są szkoły. Bezpieczeństwo w sieci jako oddzielny temat zostało włączone do programów szkolnych w 23 systemach edukacyjnych w całej Europie³⁵, jednak jest ono nauczane w niedostatecznym stopniu, a ponadto brakuje odpowiednich narzędzi nauczania *online*. Nauczanie w szkołach zasad bezpieczeństwa w środowisku *online* jest działaniem, o którym mowa także w Europejskiej agendzie cyfrowej.

Państwa członkowskie powinny:

- przyspieszyć wdrażanie strategii, tak aby do 2013 r. nauczanie bezpieczeństwa w internecie zostało objęte programami szkół;
- wzmocnić nieformalne kształcenie w zakresie bezpieczeństwa w internecie i zapewnić realizację polityki „bezpieczeństwa w internecie” w szkołach w powiązaniu z odpowiednim szkoleniem nauczycieli;
- udzielać wsparcia partnerstwom publiczno-prywatnym dla osiągnięcia powyższych celów.

Komisja będzie:

- wspierać proces ustalania i wymiany najlepszych praktyk między państwami członkowskimi w obszarach formalnego i nieformalnego nauczania bezpieczeństwa w internecie, tworzenia stosownych treści edukacyjnych oraz partnerstw publiczno-prywatnych, których celem jest dotarcie do dzieci, rodziców, nauczycieli i opiekunów;
- pracować nad specjalnym modułem w ramach systemu Europass, określającym kompetencje cyfrowe, a także poprawiać wskaźniki korzystania i wpływu technologii informacyjno-komunikacyjnych na edukację.

Branża powinna:

- zaangażować się w partnerstwa publiczno-prywatne w tym obszarze na rzecz wsparcia rozwoju interaktywnych narzędzi i platform, na których można znaleźć materiały edukacyjne oraz informacyjne dla nauczycieli i dzieci; w tym celu należy wyjść od istniejących inicjatyw³⁶.

2.2.2. Poszerzanie zakresu działań służących informowaniu i udziału ludzi młodych

Należy zintensyfikować dobre praktyki, tak aby kampanie informacyjne nieustannie docierały do wszystkich dzieci, rodziców, nauczycieli i opiekunów w całej UE³⁷. Strategie zwiększania świadomości powinny uwzględniać różny poziom rozwoju dzieci młodszych oraz nastoletnich, a ze szczególną uwagą traktować dzieci najmłodsze i najbardziej podatne na zagrożenia, w tym dzieci wykazujące trudności w uczeniu się oraz dzieci o ograniczonych zdolnościach umysłowych. Jednocześnie cenną strategią przybliżania dzieciom

³⁵ http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/121EN.pdf.

³⁶ Takiej jak www.teachtoday.eu.

³⁷ Czerpiąc również z efektów podejmowanych obecnie starań, takich jak Europejski tydzień e-umiejętności

przysługujących im w internecie praw oraz odpowiedzialności, jaką ponoszą w tym środowisku, jest szkolenie przez rówieśników; strategia ta ma zastosowanie w przypadku dzieci w każdym wieku.

Komisja:

- będzie finansować, począwszy od 2014 r., budowę ogólnounijnej interoperacyjnej infrastruktury usługowej wspierającej centra bezpieczniejszego internetu, które udostępniają informacje o bezpieczeństwie *online*, oraz narzędzia służące podnoszeniu świadomości społeczeństwa, jak również platformy umożliwiające udział młodych ludzi. Platforma będzie obejmować również poziomy odniesienia na potrzeby wymiany najlepszych praktyk³⁸;
- zajmie się przekształceniem Europejskiego Portalu Młodzieżowego³⁹ (ang. *European Youth Portal*) zgodnie z unijną strategią na rzecz młodzieży, aby zaoferować bezpieczne i dynamiczne środowisko wirtualne, w którym młodzież będzie mogła wymieniać informacje. Portal powinien stać się punktem odniesienia, jeżeli chodzi o przeznaczone dla młodzieży informacje wysokiej jakości, dotyczące studiów, pracy, wolontariatu, wymiany młodzieży, kultury, kreatywności, zdrowia i innych dziedzin ważnych dla młodych ludzi w całej Europie; powinien on umożliwiać uczestnictwo ludzi młodych i być skierowany do wszystkich młodych Europejczyków, w tym również tych, którzy mają gorsze szanse wyjściowe.

Państwa członkowskie powinny:

- podobnie jak Komisja – podjąć na szczeblu krajowym działania na rzecz kampanii informacyjnych;
- angażować dzieci na etapie opracowywania strategii krajowych lub przepisów, które mają wpływ na aktywność dzieci w środowisku *online*;
- podobnie jak Komisja – realizować wsparcie na rzecz krajowych paneli młodzieży.

Podmioty branżowe powinny wspierać rozszerzanie zakresu działań informacyjnych,

- zapewniając organizacjom pozarządowym i podmiotom odpowiedzialnym za edukację wsparcie finansowe i techniczne, tak aby mogły one rozwijać swoje zasoby;
- rozprowadzając materiały informacyjne wśród swoich klientów, czy to w punkcie sprzedaży czy też za pośrednictwem kanałów internetowych.

2.2.3. Proste i skuteczne narzędzia zgłaszania dla użytkowników

Dzieci powinny uzyskać więcej praw, aby móc lepiej radzić sobie z zagrożeniami takimi jak zastraszanie w internecie lub nagabywanie dzieci w internecie dla celów seksualnych⁴⁰. W tym celu w całej UE należy udostępnić skuteczne mechanizmy zgłaszania treści i kontaktów, które wydają się być dla dzieci szkodliwe; mechanizmy te powinny funkcjonować w obrębie wszystkich internetowych usług oraz w urządzeniach internetowych.

³⁸ Pod warunkiem przyjęcia niezbędnych przepisów.

³⁹ COM(2009) 200 wersja ostateczna oraz rozporządzenie Rady z dnia 27 listopada 2009 r. w sprawie nowych ram współpracy europejskiej na rzecz młodzieży (2010-2018).

⁴⁰ Nagabywanie dotyczy działań, które podejmowane są umyślnie w celu zaprzyjaźnienia się i nawiązania emocjonalnej relacji z dzieckiem w celu późniejszego podjęcia czynności seksualnych z dzieckiem lub jego wykorzystania.

Mechanizmy te będą stanowiły uzupełnienie celu polegającego na ułatwianiu obywatelom zgłaszania przestępstw komputerowych, szczególnie w kontekście rozwoju sieci krajowych platform zgłaszania przestępstw komputerowych oraz europejskiego centrum ds. walki z cyberprzestępczością, które ma powstać w przyszłości⁴¹.

Jednocześnie będą stanowiły uzupełnienie telefonicznych linii interwencyjnych (rozpoczynających się od numeru 116), które oferują pomoc i wsparcie zaginionym dzieciom i ich rodzicom⁴²; kierowana pod adresem dzieci przemoc w środowisku *online* może być bowiem jednym z powodów znikania dzieci z domu.

***Podmioty branżowe* powinny**

- stworzyć oraz uruchomić we współpracy z odpowiednimi podmiotami krajowymi mechanizm obejmujący swoim zasięgiem cały obszar UE, który pozwalałby dzieciom na korzystanie z ich usług w celu zgłaszania szkodliwych treści i zachowań. Mechanizm powinien być widoczny, łatwy do odnalezienia, rozpoznawalny, osiągalny dla wszystkich oraz dostępny na wszystkich etapach pobytu dziecka w sieci, na których mogłoby ono tego mechanizmu potrzebować. Powinien być wyposażony w jednoznaczne, powszechnie zrozumiałe kategorie zgłaszania, a także wyraźne zaplecze administracyjne, gwarantujące szybkie i odpowiednie działania następcze. Opracowywanie sprawozdań należy realizować zgodnie z przepisami obowiązującymi w zakresie ochrony danych.

Komisja:

- będzie działać na rzecz ułatwienia współpracy między podmiotami branżowymi zaangażowanymi w porozumienia o charakterze samoregulacji a infoliniami dotyczącymi bezpieczniejszego internetu;
- rozważy środki regulacyjne, jeżeli inicjatywy podejmowane przez branżę nie przyniosą efektów;
- będzie w dalszym ciągu śledzić, czy wdrażanie dyrektywy o usłudze powszechnej w odniesieniu do zobowiązań państw członkowskich o uruchomieniu telefonicznych linii interwencyjnych rozpoczynających się od numeru 116 przebiega prawidłowo, a ponadto udostępni środki na tworzenie i utrzymywanie linii interwencyjnych w sprawie zaginionych dzieci.

***Państwa członkowskie* powinny**

- zapewnić niezbędne wsparcie na uruchamianie i rozpowszechnianie mechanizmów zgłaszania, zwłaszcza w przypadkach gdy konieczna jest współpraca z partnerami, takimi jak infolinie oraz organy ścigania;
- monitorować skuteczne funkcjonowanie tych mechanizmów na szczeblu krajowym;
- zadbać o funkcjonowanie telefonicznych linii interwencyjnych rozpoczynających się od numeru 116.

⁴¹ COM(2012) 140 wersja ostateczna.

⁴² Decyzją Komisji 2007/116/WE z dnia 15 lutego 2007 r. w sprawie rezerwacji krajowego zakresu numeracyjnego zaczynającego się na 116 na potrzeby zharmonizowanych usług o walorze społecznym; dyrektywa 2002/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie usługi powszechnej i związanych z sieciami i usługami łączności elektronicznej praw użytkowników (dyrektywa o usłudze powszechnej).

2.3. Stwarzanie dzieciom bezpiecznego środowiska *online*

Działania na rzecz umacniania praw i edukacji powinny zostać zintensyfikowane, należy je jednak również uzupełnić o ochronę. Wiąże się to z tym, że dzieci nie zawsze dostrzegają potencjalne zagrożenia, na jakie są narażone w środowisku *online* lub nie zawsze są świadome ewentualnych konsekwencji swoich działań. Narażenie dziecka na szkodliwe zachowanie lub treści może prowadzić do niepokojących doświadczeń *online* lub powodować zagrożenia w świecie rzeczywistym. Należy zatem wdrożyć środki zapobiegające sytuacjom, w których dzieci mają kontakt z takimi treściami lub zachowaniem. Proponowane działania odnoszą się zarówno do młodszych dzieci, jak i do nastolatków, ponieważ dzieci w różnym wieku w różny sposób korzystają z nowych technologii i nie jest możliwe znalezienie rozwiązań jednolitych dla wszystkich dzieci, dotyczących ich bezpieczeństwa *online*. Tam gdzie jest to konieczne, przedstawiono różnice w podejściu do poszczególnych grup wiekowych.

2.3.1. Ustawienia dotyczące prywatności dostosowane do wieku

Zagrożenie prywatności dotyczy wprawdzie wszystkich użytkowników, jednak dzieci są grupą szczególnie na nie podatną. Przede wszystkim bardzo małe dzieci nie orientują się, w jaki sposób należy zmienić swoje ustawienia dotyczące prywatności i nie rozumieją ewentualnych konsekwencji swoich działań. Nie wiedzą, że mogą stać się łatwym obiektem nagabywania dla celów seksualnych lub narazić się na utratę swojego dobrego imienia w internecie. Należy zatem odpowiednio zarządzać automatycznymi ustawieniami dotyczącymi prywatności dzieci, tak aby zapewnić ich maksymalne bezpieczeństwo.

Oczekuje się, że **podmioty branżowe**

- wdrożą⁴³ przejrzyste, automatyczne ustawienia prywatności odpowiednie do wieku, którym towarzyszyć będą wyraźne informacje i ostrzeżenia dla małoletnich dzieci o potencjalnych konsekwencjach jakichkolwiek zmian w automatycznych ustawieniach prywatności, a także umieszczone w danym kontekście wyjaśnienia dotyczące poziomu prywatności każdej informacji, jaka jest wymagana lub proponowana w związku z tworzeniem profilu internetowego;
- stosować będą techniczne środki identyfikacji elektronicznej oraz uwierzytelniania elektronicznego.

Komisja

- zaproponowała nowe przepisy dotyczące ochrony danych, które w szczególności sposób zajmą się prywatnością dziecka oraz wprowadzą „prawo do bycia zapomnianym”;
- planuje przedstawić w 2012 r. ogólnoeuropejskie ramy uwierzytelniania elektronicznego, które pozwolą na wykorzystywanie cech osobistych (zwłaszcza

⁴³

Wdrażanie środków dotyczących ochrony prywatności oraz ochrony danych powinno być zgodne z odpowiednimi przepisami unijnymi, w tym z wynikami oceny trwającej rewizji obowiązującej obecnie dyrektywy o ochronie danych. Dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych. Komisja przedstawiła wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i swobodnym przepływem takich danych (COM 2012) 11 wersja ostateczna.

wieku) dla zapewnienia zgodności z przepisami dotyczącymi wieku wprowadzonymi na podstawie proponowanych ustaleń w sprawie ochrony danych;

- będzie wspierać badania i rozwój na rzecz rozwoju środków technicznych umożliwiających elektroniczną identyfikację i elektroniczne uwierzytelnianie w obrębie odpowiednich usług na obszarze UE oraz stosowanie tych środków.

Państwa członkowskie powinny

- zapewnić wdrożenie przepisów UE w tym obszarze na szczeblu krajowym;
- zachęcać przedstawicieli branży do przyjmowania środków samoregulacji oraz monitorować ich wykonanie na szczeblu krajowym;
- wspierać działania informacyjne na szczeblu krajowym.

2.3.2. Większa dostępność i powszechniejsze stosowanie narzędzi kontroli rodzicielskiej

Aż 80 proc. rodziców jest przekonanych, że powszechniejsza dostępność i lepsza efektywność narzędzi kontroli rodzicielskiej przyczyniłyby się do bezpieczniejszego i skuteczniejszego korzystania z internetu przez ich dzieci⁴⁴. Jednak średnio jedynie 28 proc. rodziców w Europie blokuje określone strony internetowe lub instaluje filtry na stronach internetowych, które odwiedzają ich dzieci⁴⁵. Przy należnym poszanowaniu wolności wypowiedzi, kontrole rodzicielskie uważane są za uzupełniający środek ochrony młodszych dzieci przed oglądaniem nieodpowiednich treści w internecie; w ramach tego środka rodzice wprowadzają ustawienia filtrujące treści i nadzorujące zachowanie dziecka w środowisku *online*. Niezbędne jest zapewnienie większej dostępności i rozpowszechnienie stosowania narzędzi kontroli rodzicielskiej w wielu językach, aby pozwolić rodzicom na świadomy wybór w zakresie wykorzystania takich narzędzi.

Podmioty branżowe powinny

- zapewnić dostępność narzędzi kontroli rodzicielskich, które są łatwe do skonfigurowania, przyjazne dla użytkownika i dostępne dla wszystkich oraz na wszystkich urządzeniach dopuszczających stosowanie internetu, używanych w Europie. Narzędzia powinny być skuteczne we wszystkich rodzajach urządzeń i w odniesieniu do wszelkich rodzajów treści, w tym treści generowanych przez użytkownika. Powinny być zgodne z najlepszymi praktykami, co pozwoli zagwarantować odpowiedzialność i przejrzystość. Należy promować te narzędzia, tak aby zapewnić powszechną wiedzę na temat ich istnienia oraz ich stosowanie.

Komisja:

- będzie wspierać dokonywanie analiz oraz testowanie narzędzi kontroli rodzicielskiej i powiązanych usług wspierających, które mają na celu umocnienie praw rodziców i dzieci;
- będzie wspierać badania i rozwój, aby rozważyć możliwości interpretacji systemów ratingów wiekowych oraz klasyfikacji treści przez skuteczne narzędzia kontroli rodzicielskiej, które funkcjonowałyby w wielu językach;
- rozważy środki legislacyjne, jeżeli podejmowane przez branżę środki samoregulacji nie przyniosą efektów.

Wzywa się ***państwa członkowskie*** do

⁴⁴ Zob. przypis nr 5.

⁴⁵ Zob. przypis nr 6.

- wspierania starań podejmowanych w tym obszarze przez branżę oraz do monitorowania sposobu ich realizacji w odniesieniu do urządzeń sprzedawanych na terenie poszczególnych państw;
- wykonywania testów i certyfikacji narzędzi kontroli rodzicielskiej;
- promowania ich dostępności.

2.3.3. Szerokie zastosowanie ratingów wiekowych i klasyfikacji treści

Jednym z zagrożeń, na jakie narażone są dzieci w internecie, jest oglądanie nieodpowiednich treści (takich jak materiały pornograficzne lub prezentujące przemoc). Celem jest powszechnie stosowane, przejrzyste i spójne podejście do systemu ratingów wiekowych oraz klasyfikacji treści na obszarze UE w odniesieniu do szeregu treści/usług (w tym gier internetowych, aplikacji oraz treści edukacyjnych i innych treści o znaczeniu kulturowym), jak również rozważenie innowacyjnych rozwiązań (np. ratingi według użytkownika lub ratingi automatyczne). System powinien oferować rodzicom łatwo zrozumiałe kategorie wiekowe, przy czym należy wziąć pod uwagę, że te same treści mogą zostać uznane za odpowiednie dla różnych kategorii wiekowych w różnych krajach. Podejście to powinno być stosowane w spójny sposób we wszystkich sektorach; należy reagować na rozbieżności we wdrażaniu aktualnych systemów w odniesieniu do różnych mediów, co poprawi konkurencję na rynku.

Podmioty branżowe powinny

- stworzyć ogólnoeuropejskie podejście do systemu ratingów wiekowych oraz klasyfikacji treści, które stosowane byłyby w obrębie wszystkich wspomnianych powyżej usług; w tym celu należy wyjść od inicjatyw, które zakończyły się sukcesem, takich jak PEGI (ogólnoeuropejski system klasyfikacji gier);
- rozważyć możliwości interpretacji tych systemów przez narzędzia kontroli rodzicielskiej.

Komisja będzie wspierać

- środki samoregulacji w tym obszarze, rozważy ponadto potencjalne środki legislacyjne na wypadek, gdyby środki samoregulacji branży nie przyniosły oczekiwanych rezultatów;
- uruchomienie interoperacyjnych platform udostępniających usługi odpowiednie do wieku – począwszy od 2014 r.

Wzywa się **państwa członkowskie** do

- współpracy zgodnej z ich uregulowaniami obowiązującymi w tym zakresie, a także do zachęcania odpowiednich zainteresowanych podmiotów na szczeblu krajowym do tego, aby wniosły swój wkład w definiowanie i wykonywanie ogólnoeuropejskich systemów ratingów wiekowych i klasyfikacji treści;
- wspierania procedury składania skarg, która jest niezbędna dla odpowiedniego funkcjonowania takich systemów.

2.3.4. Reklamy w środowisku online oraz nadmierne wydawanie pieniędzy

Dzieci, szczególnie młodsze, nie mają jeszcze rozwiniętej umiejętności krytycznego odczytywania przekazów reklamowych. W świecie wirtualnym dzieci często płacą za wirtualne dobra za pośrednictwem telefonów komórkowych, wykonując telefon lub wysyłając

SMS-a; odbywa się to bez konieczności uzyskania wcześniejszej zgody rodzica⁴⁶. Dzieci mogą próbować również wchodzić na strony oferujące gry hazardowe *online* lub inne gry. Mogą łądować dzwonki na swoje telefony komórkowe lub przypadkiem wchodzić do internetu za pomocą telefonów. Wszystko to może powodować wysokie koszty.

Celem jest dopilnowanie, aby normy obowiązujące w odniesieniu do reklam na stronach internetowych dla dzieci umożliwiały poziom ochrony porównywalny do poziomu ochrony w usługach audiowizualnych⁴⁷, aby – w przypadku reklamy behawioralnej – nie była ona kierowana do dzieci, oraz aby wydawanie przez dzieci pieniędzy w środowisku *online* lub za pośrednictwem telefonów komórkowych nie powodowało nieprzewidzianych wysokich kosztów.

Podmioty branżowe powinny przestrzegać obowiązujących przepisów⁴⁸, zwłaszcza w odniesieniu do profilowania w środowisku *online* oraz reklamy behawioralnej. Powinny

- zapewnić przejrzyste, jednoznaczne i stosowne do wieku dziecka informacje o kosztach usług, które mogą być nabywane w środowisku *online* oraz unikać ustawień automatycznych, które pozwalają dzieciom na łatwy dostęp do premiowanych usług, za które należy wносить dodatkowe płatności;
- unikać bezpośredniego zwracania się do dzieci, zachęcania ich do kupowania dóbr wirtualnych lub linii kredytowych za pośrednictwem telefonów komórkowych lub innych urządzeń, gdy nie wymaga to wcześniejszej kontroli rodzicielskiej. Należy wprowadzić ostrzeżenia umieszczane na wczesnym etapie i w odpowiednim kontekście, co umacnia prawa dzieci i rodziców;
- oprzeć się na normach samoregulacji, takich jak te określone przez Europejskie Stowarzyszenie Etyki Reklamy w odniesieniu do reklamy behawioralnej⁴⁹, oraz aktywnie wdrażać środki na rzecz unikania narażania dzieci na nieodpowiednie reklamy we wszystkich formach mediów *online*;
- przyjąć środki zapobiegające wchodzeniu dzieci na strony oferujące gry hazardowe *online*.

Komisja

- zwiększy egzekwowanie obowiązujących w UE przepisów oraz będzie stymulować wprowadzanie kolejnych środków samoregulacji, aby lepiej chronić dzieci przed nieodpowiednimi reklamami i nadmiernym wydawaniem pieniędzy;
- rozważy dalsze środki legislacyjne na wypadek, gdyby środki samoregulacji nie przyniosły oczekiwanych rezultatów;
- zgłębi zagadnienie dzieci jako konsumentów w szerszym ujęciu w nadchodzącym programie na rzecz praw konsumentów;

⁴⁶ Holenderska fundacja „My Child online” opublikowała w 2011 r. sprawozdanie *Pas op je Portemonnee*, z którego wynika, że rośnie liczba skarg związanych z pieniędzmi wydawanymi przez dzieci w świecie wirtualnym. Opublikowane w Zjednoczonym Królestwie sprawozdanie *Briefing on the internet, e-commerce, children and young people* daje obraz zagadnień związanych z dziećmi i handlem elektronicznym.

⁴⁷ Jak wskazano w dyrektywie o audiowizualnych usługach medialnych.

⁴⁸ W tym obowiązującej obecnie dyrektywy w sprawie ochrony danych oraz dyrektywy o prywatności i łączności elektronicznej. Kierowane do dzieci działania o charakterze handlowym oraz działania związane z reklamą powinny być zgodne z dyrektywą 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącą nieuczciwych praktyk handlowych.

⁴⁹ <http://www.easa-alliance.org/page.aspx/386>.

- rozważy – w komunikacie w sprawie gier hazardowych *online* na rynku wewnętrznym, który ma zostać przedstawiony w 2012 r. – w jaki sposób zwiększyć ochronę małoletnich dzieci.

Wzywa się *państwa członkowskie* do

- zagwarantowania przestrzegania przepisów obowiązujących w tym sektorze przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność na szczeblu krajowym;
- wspierania branży przy opracowywaniu kodeksów postępowania dotyczących nieodpowiednich reklam w internecie oraz monitorowania wdrożenia takich kodeksów na szczeblu krajowym.

2.4. Zwalczanie niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych oraz wykorzystywania seksualnego dzieci

Internet w coraz większym stopniu wykorzystywany jest w celu rozpowszechniania zdjęć prezentujących niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych. Występuje tu szereg problemów, jakimi należy się zająć: konieczna jest identyfikacja, ratowanie i wspieranie ofiar, podejmowanie działań przeciwko sprawcom oraz ograniczanie nieustannego obiegu zdjęć poprzez wykrywanie i usuwanie zdjęć prezentujących niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych z internetu i zapobieganie ich ponownemu umieszczeniu.

2.4.1. Szybsza i systematyczna identyfikacja materiałów prezentujących niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych rozpowszechnianych za pośrednictwem różnych kanałów w internecie; zgłaszanie i usuwanie takich materiałów

Zwiększona powinna zostać widzialność istniejących punktów zgłoszeniowych (linie interwencyjne), w których obywatele mogą zgłaszać nielegalne treści; należy ponadto umocnić powiązania z wszelkimi ogólnoeuropejskimi mechanizmami i środkami zgłaszania cyberprzestępczości, które zostaną opracowane w przyszłości. Należy usprawnić procedury systematycznego wykrywania i usuwania zdjęć prezentujących niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych oraz zapobiegania ich ponownemu umieszczeniu w internecie.

Podejmowane w tym obszarze działania muszą być zgodne z nową dyrektywą w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych oraz pornografii dziecięcej⁵⁰ dyrektywą o handlu elektronicznym⁵¹, jak również z obowiązującymi przepisami z zakresu ochrony danych osobowych i Kartą praw podstawowych UE.

Komisja

- wesprze współpracę między branżą, organami ścigania oraz telefonicznymi liniami interwencyjnymi w celu usprawnienia procesu i skrócenia czasu, w jakim usuwane są zdjęcia prezentujące niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych; będzie

⁵⁰ Dyrektywa 2011/93/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej stanowi o karalności przestępstw związanych z pornografią dziecięcą, nagabywaniem dzieci dla celów seksualnych, wykorzystaniem seksualnym z użyciem kamery internetowej lub oglądaniem pornografii dziecięcej w sieci, niepołączonego z ładowaniem plików.

⁵¹ Dyrektywa 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywa o handlu elektronicznym), która stanowi podstawę dla procedur zgłaszania i usuwania materiałów.

koordynować wymianę narzędzi i zasobów oraz w dalszym ciągu wspierać sieć INHOPE, która skupia linie interwencyjne, w celu ułatwienia obywatelom zgłaszania nielegalnych treści, podejmowania działań następczych zmierzających do zmniejszenia opóźnień w usuwaniu treści i rozpoznawania możliwości zwiększenia widzialności tych działań w społeczeństwie;

- będzie wspierać badania i rozwój w celu opracowywania i uruchamiania innowacyjnych rozwiązań technicznych na rzecz dochodzeń policyjnych, zwłaszcza w celu skuteczniejszej identyfikacji oraz przyporządkowania materiałów prezentujących niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych, rozpowszechnianych za pośrednictwem różnych kanałów w internecie, oraz w celu zapobiegania ponownemu umieszczaniu zdjęć prezentujących niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych;
- będzie wspierać przeprowadzanie szkoleń dla organów ścigania;
- przyjmie inicjatywę horyzontalną w sprawie procedur zgłaszania i podejmowania działań. Będzie ona ukierunkowana przede wszystkim na znoszenie barier utrudniających skuteczne mechanizmy zgłaszania i usuwania nielegalnych treści wszelkiego rodzaju, w tym zdjęć prezentujących niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych⁵².

Państwa członkowskie powinny

- zwiększyć zasoby, jakimi dysponują organy ścigania zajmujące się zwalczaniem materiałów prezentujących niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych w internecie;
- zapewnić – w myśl dyrektywy w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych – skuteczne narzędzia dochodzeniowe, aby zwiększyć możliwości organów ścigania w zakresie identyfikowania ofiar wśród dzieci, zagwarantować uruchomienie skutecznych zabezpieczeń na rzecz demokratycznej odpowiedzialności w zakresie stosowania takich narzędzi;
- kontynuować wsparcie na rzecz funkcjonowania i widzialności interwencyjnych linii telefonicznych na szczeblu krajowym, za pośrednictwem których obywatele mogą zgłaszać nielegalne treści odnalezione w internecie;
- udzielić wsparcia na rzecz poprawy współpracy między interwencyjnymi liniami telefonicznymi oraz podmiotami branżowymi na rzecz usuwania z internetu materiałów prezentujących wykorzystywanie dzieci.

Podmioty branżowe

- będą zachęcane do podejmowania działań, w tym aktywnych środków na rzecz usuwania z internetu materiałów prezentujących niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych;
- powinny zwiększyć współpracę z organami ścigania i telefonicznymi liniami interwencyjnymi w celu doprecyzowania procedur zgłaszania i usuwania materiałów oraz utworzyć poziomy odniesienia;
- będą również zachęcane do opracowywania i stosowania narzędzi zwiększających skuteczność wykrywania zdjęć prezentujących niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych, ich zgłaszania oraz usuwania, a także zapobiegania ponownemu ich umieszczaniu w internecie.

⁵²

Zapowiedziana w komunikacie Komisji w sprawie spójnych ram na rzecz wzmocnienia zaufania na jednolitym rynku cyfrowym handlu elektronicznego i usług *online* (COM 2011) 942.

2.4.2. *Współpraca z partnerami międzynarodowymi na rzecz zwalczania niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych oraz wykorzystywania seksualnego dzieci*

Jako że internet nie zna granic, międzynarodowa współpraca ma ogromne znaczenie. Istnieje potrzeba wprowadzenia globalnego podejścia stanowiącego odpowiedź na te zagadnienia, które byłyby lepiej skoordynowane i oparte na solidnych podstawach. Materiały prezentujące niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych mogą być oglądane i zgłaszane w jednym kraju, podczas gdy przechowywane są w drugim kraju, zaś umieszczane w internecie w jeszcze innym kraju; jak podaje organizacja Internet Watch Foundation, w 2011 r. w przypadku ponad połowy materiałów prezentujących wykorzystywanie dzieci ustalono, że są one zlokalizowane poza Europą⁵³. W tym samym sprawozdaniu podano, że wraz z technologiami zmieniają się metody rozpowszechniania tych materiałów oraz dostępu do nich: w związku z tym konieczne jest, aby telefoniczne linie interwencyjne rozwijały swoje strategie i narzędzia i aby wspólnie mogły identyfikować przypadki umieszczania materiałów prezentujących wykorzystywanie dzieci w zmieniającym się środowisku *online* oraz zwalczać takie przypadki.

Komisja będzie:

- zachęcać sieć INHOPE, która skupia telefoniczne linie interwencyjne, aby zwiększała liczbę swoich członków na całym świecie, wśród których znajdują się obecnie takie państwa jak Rosja, Japonia, Stany Zjednoczone, Republika Południowej Afryki, Australia lub Korea Południowa;
- wspierać wykonanie konwencji Rady Europy o cyberprzestępczości, oraz promowanie jej zasad poprzez gwarantowanie środków ochrony technicznej i prawnej;
- współpracować z partnerami międzynarodowymi za pośrednictwem struktur takich jak grupa robocza UE-Stany Zjednoczone ds. bezpieczeństwa cybernetycznego i cyberprzestępczości, która określi wspólne priorytety w tym obszarze, w tym współpracę na rzecz usuwania pornografii dziecięcej z internetu oraz działanie na rzecz zwiększania praw dziecka w środowisku *online*;
- współorganizować konferencję UE-Stany Zjednoczone, która odbędzie się jesienią 2012 r.;
- próbować dotrzeć do innych regionów na świecie i będzie wspierać współpracę na szczeblu światowym.

Wzywa się **państwa członkowskie** do

- wspierania Komisji w jej wysiłkach na rzecz wzmocnienia współpracy z partnerami międzynarodowymi.

Wzywa się **podmioty branżowe** do

- wymiany najlepszych praktyk w tym obszarze i podjęcia współpracy z partnerami na całym świecie.

⁵³ Internet Watch Foundation (telefoniczna linia interwencyjna w Zjednoczonym Królestwie): *Annual and Charity Report*, 2011 r.

3. WNIOSKI

Choć internet, urządzenia opracowane w celu zapewnienia dostępu do internetu oraz dostępne dzisiaj usługi nie zostały stworzone z myślą o dzieciach, badania pokazują, że dzieci są ich coraz częstszymi użytkownikami. Tworzą one zatem specjalną grupę wymagającą uwagi: sposób, w jaki dzieci zachowują się dzisiaj w środowisku *online* pomoże ukształtować jutrzejszy świat cyfrowy. Połączone starania europejskie w tym obszarze przyczynią się do rozwoju interoperacyjnej, zrównoważonej infrastruktury, która będzie oferować dzieciom lepszy internet, a ponadto sprzyjać będzie wzrostowi gospodarczemu i innowacjom. Zwiększanie świadomości, rozwoju umiejętności cyfrowych i umiejętności korzystania z mediów cyfrowych przez dzieci zwiększy ich perspektywy zawodowe, szanse na rynku pracy i pomoże w nabyciu cyfrowej świadomości. Stymulowanie potencjału interaktywnych treści dla dzieci przyczyni się do ukształtowania europejskiego jednolitego rynku cyfrowego, który prężnie działa. Funkcjonujące w branży skuteczne środki samoregulacji na rzecz ochrony i umocnienia praw młodych ludzi, wraz z odpowiednimi poziomami odniesienia i niezależnymi systemami monitorowania, są niezbędne do stworzenia podwalin dla zaufania pokładanego w trwałą i odpowiedzialny model zarządzania, który mógłby przynieść więcej elastycznych, terminowych i stosownych dla rynku rozwiązań niż jakiekolwiek inicjatywy regulacyjne. Jednocześnie Komisja będzie w dalszym ciągu wspierać podejmowanie tematów dotyczących bezpieczeństwa dzieci w środowisku *online* przy okazji takich wydarzeń lub spotkań jak Forum Zarządzania Internetem, a także wymieniać najlepsze praktyki z innymi międzynarodowymi organizacjami prowadzącymi działania w tym obszarze. Będzie w dalszym ciągu zachęcać do realizacji projektów finansowanych ze środków UE we współpracy z międzynarodowymi partnerami, będzie w dalszym ciągu organizować międzynarodową konferencję Forum na rzecz Bezpieczniejszego Internetu, która od 2004 r. skupia zainteresowane podmioty z całego świata w celu omawiania tematu bezpieczeństwa dzieci w środowisku *online*.

Wzywa się organy państw członkowskich, podmioty branżowe i inne zainteresowane podmioty do realizowania proponowanej strategii i do podjęcia kroków na rzecz zapewnienia jej skutecznego wdrożenia, w drodze współpracy z wszelkimi pozostałymi zainteresowanymi grupami.

Komisja zainicjuje politykę dokonywania analiz bezpieczeństwa dzieci w internecie oraz stosowane działania w całej Europie, w tym analizę wykorzystania zasobów i ich rozdziału między Komisję, państwa członkowskie, sektor prywatny oraz wolontariat. Ponadto będzie ona ściśle monitorować wykonanie obowiązujących obecnie porozumień o charakterze samoregulacji, zawartych przez podmioty branżowe.

Przegląd działań

Działanie	Główne podmioty	Przedział czasowy
Filar 1 – przeznaczone dla dzieci i młodych ludzi treści wysokiej jakości		
Stymulowanie procesu tworzenia kreatywnych i edukacyjnych treści internetowych przeznaczonych dla dzieci	Komisja przy wsparciu państw członkowskich i podmiotów	Nieprzerwanie, począwszy od 2012 r.

branżowych

Promowanie pozytywnych doświadczeń internetowych małych dzieci	Komisja przy wsparciu państw członkowskich i podmiotów branżowych.	Nieprzerwanie, począwszy od 2012 r.
--	--	-------------------------------------

Filar 2 – zwiększanie świadomości i umacnianie praw

Umiejętności cyfrowe i umiejętność korzystania z mediów; nauczanie bezpieczeństwa w internecie w szkołach	Państwa członkowskie, przy wsparciu Komisji i podmiotów branżowych.	Do 2013 r.
---	---	------------

Zwiększanie działań służących informowaniu i udziału ludzi młodych	Komisja przy wsparciu państw członkowskich i podmiotów branżowych.	Nieprzerwanie, począwszy od 2012 r.
--	--	-------------------------------------

Proste i skuteczne narzędzia zgłaszania dla użytkowników	Podmioty branżowe przy wsparciu Komisji i państw członkowskich	Pierwsze wyniki do końca 2012 r. Pełne wykonanie w ciągu 18 miesięcy
--	--	--

Filar 3 – stwarzanie dzieciom bezpiecznego środowiska *online*

Ustawienia prywatności dostosowane do wieku	Podmioty branżowe przy wsparciu Komisji i państw członkowskich	Pierwsze wyniki do końca 2012 r. Pełne wykonanie w ciągu 18 miesięcy
---	--	--

Większa dostępność i powszechniejsze stosowanie narzędzi kontroli rodzicielskiej	Podmioty branżowe przy wsparciu Komisji i państw członkowskich	Pierwsze wyniki do końca 2012 r. Pełne wykonanie w ciągu 18 miesięcy
--	--	--

Szersze zastosowanie ratingów wiekowych i klasyfikacji treści	Podmioty branżowe przy wsparciu Komisji i państw członkowskich	Pierwsze wyniki do końca 2012 r. Pełne opracowane wnioski w ciągu 18 miesięcy
---	--	---

Reklamy w środowisku <i>online</i> oraz	Podmioty branżowe	Nieprzerwanie,
---	-------------------	----------------

nadmierne wydawanie pieniędzy

przy wsparciu począwszy od 2012 r.
Komisji i państw
członkowskich

Filar 4 – zwalczanie niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych oraz wykorzystywania seksualnego dzieci

Szybsza i systematyczna identyfikacja materiałów prezentujących niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych, rozpowszechnianych za pośrednictwem różnych kanałów w internecie, zgłaszanie i usuwanie takich materiałów

Komisja przy
wsparciu państw
członkowskich i
podmiotów
branżowych.

Nieprzerwanie,
począwszy od 2012 r.,
pierwsze wyniki do
końca 2012 r.

Współpraca z partnerami międzynarodowymi na rzecz zwalczania niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych oraz wykorzystywania seksualnego dzieci

Komisja przy
wsparciu państw
członkowskich i
podmiotów
branżowych.

Nieprzerwanie,
począwszy od 2012 r.